

SZEIDL GYÖRGY

Szüleim cipő-kiskereskedők voltak 1948 előtt. A kommunista hatalomátvétel után államosították a kiskereskedők tulajdonát. Édesapám az üzletünk államosítása után fél évig nem kapott munkát, a család eltartása édesanyámra hárult. Nehéz évek következtek.

Ikertestvéremmel az esztergomi Petőfi Sándor általános iskolába jártunk, szerettünk volna továbbtanulni, de tartottunk a származás alapján történő megkülönböztetésektől. Mit jelentett ez a megkülönböztetés? Azt, hogy a tanulni vágyók négy csoportba tartoztak: munkás- és paraszti származású (ezeknek a tanulását hivatalosan segítette a Rákosi-rendszer), alkalmazotti származású (én ebbe a kategóriába tartoztam) és az osztályidegen. A harmadik csoport tanulási szándékát finoman fogalmazva nem támogatta, a negyedikét ellenezte a rendszer.

1956 telén úgy döntött a család, hogy – ha felvesznek – a ferences gimnáziumban folytatom a tanulmányaimat. A felvételi beszélgetésre megszeppenve léptem be édesanyámmal Hajdú Pál igazgató atya irodájába. Nem hittem, hogy fel fognak venni. Nagy öröömre mintegy másfél hét elteltével megjött az értesítés a gimnáziumból: felvettek bentlakó diáknak.

Miért lettem bentlakó diák, noha néhány száz méterre laktunk az iskolától? Két oka volt. Az egyik az, hogy édesanyám, aki polgári iskolát végzett, maga is szeretett volna tovább tanulni, a másik – fontosabb – ok pedig az, hogy jó közösségbe kerüljek. Akkor is és ma is úgy látom, helyes döntés volt.

Mit adott nekem az iskola?

Kiváló tanárokat, nemcsak magas színvonalú szakmai ismereteik miatt, hanem azért is, amit röviden úgy lehetne megfogalmazni, hogy emberség és krisztusi szeretettel párosuló jóság a rájuk bízott diákok iránt.

Az osztályfőnökünk Füzes Zalán volt, aki földrajzot és biológiát tanított. Humora és diákszeretete miatt nagyon népszerű volt.

A prefektus Tarcza Aurél volt, és ma sem tudok meghatottság nélkül arra gondolni, ahogy határozottsággal párosuló türelemmel segített bennünket, különösen azokat, akik nehéz családi háttérrel kerültek az iskolába (mert vagy egy szülő hiányzott a családból, vagy gyengébb falusi iskolából egyszerű szülők gyermekeként érkezett valaki).

A magyart Dr. Lukács István tanította. A szépirodalom tudatos szeretetét neki köszönhetem. Egy hosszabb vagy két rövidebb versszak, esetleg rövid próza volt memoriter minden órára az egyik házi feladat. Ezt aztán nagy szigorúsággal kikérdezte. Nem csoda, hogy remekelt a társaság a magyar érettségim.

Gerencsér Sándor volt a matematikatanárunk. Tőle nagyon féltünk. Engem azonban megragadott az, hogy vaskövetkezetességgel és kiszámítható szigorral tanított, illetve kért számon. Ez volt az oka annak, hogy állandóan a matematikát bújtam, és hogy bekapcsolódtam a Középiszkolai Matematikai Lapok feladatmegoldó versenyébe. Bár ott csak nagyon szerény eredményeket értem el, elhatároztam, hogy matematikus leszek.

Még valakiről írnék néhány szót. Huszár Jeromos a történelemtanárunk volt, szerénysége, és az a mód, ahogy halk, de világos szóval magyarázott, ahogy eközben finoman megkerülte a hivatalos ideológiától átszőtt történelemszemlélet, és elmondta nekünk az igazságot, máig bennem él. Írhatnék a többi tanárimról is, de vannak olyan terjedelmi korlátok, amelyeket illik betartani.

Mit adott még nekem az iskola?

Kiváló osztálytársakat is. Gál Csabát az orvostudományok nemzetközileg is ismert és elismert tudorát. Árkossy Lehelt, aki fáradtságot nem kímélve szerkesztette és írta az osztály naplóját – ez ma már történelmi ereklyének számít. Reisz Pétert – vagyis Pál atyát –, aki aztán ferences szerzetesként sokáig az iskola igazgatója volt. Pintér Lászlót, aki kiváló

nyelvtelenség volt, és később ferencesként az iskolában is tanított. Végül, de nem utolsósorban Szabó Mátyást, aki kiváló bányamérnök lett, és külföldön is öregbítette a magyar szakemberképzés hírnevét. Még sok osztálytársamat említhetném. Büszke vagyok, hogy mindegyikük megtisztelt barátságával, ami – Istennek hála – mindmáig megmaradt.

Adott még a fentiekén túl valamit nekem, nekünk az iskola?

Ma azt a középiskolát tartják igazán jónak, amely kiválóan szerepel a tanulmányi versenyeken. Én úgy gondolom, hogy ez fontos, de van valami, ami ennél fontosabb: a biztos ismeretek átadásán túl az iskola szellemisége. Én ebben az iskolában tanultam meg igazán a munkaszeretetet, a tisztességet, az alapvető emberi értékek fontosságát, mindazt, ami képessé tesz valakit arra, hogy helyt álljon az életben. Ezt a szellemiséget, ha közvetve is, számokkal lehet igazolni az osztályunk esetében: harmincöten érettségiztünk 1960-ban. Abban az időben nem volt a legjobb ajánlólevél – legalább is hivatalosan – az egyházi iskolában szerzett érettségi annak, aki tovább akart tanulni. Ennek ellenére osztálytársaim közül négy kivétellel mindenki szerzett felsőfokú végzettséget. És akik nem, azok is megtalálták a helyüket az életben. Ez persze nem jelentette azt, hogy elsőre felvettek, volt, aki csak két, illetve három év után nyert felvételt.

Az érettségi után, bár matematikus szerettem volna lenni, nem természettudományi karra jelentkeztem. A rendszer ugyanis nem engedte meg, hogy egyházi iskolában végzetkekből tanárember legyen. Úgy döntöttem, hogy jelentkezem a Miskolci Egyetem (akkori nevén a Nehézipari Műszaki Egyetem) Gépészmérnöki Karára. A felvételi bizottság döntése: helyhiány miatt elutasítottak. Ez még kétszer megisméltődött: egyszer 1961 nyarán, egyszer pedig 1962 januárjában. Időközben az Esztergomi Szerszámgépgyárban dolgoztam, először segédmunkásként, aztán pedig közszűrűs szakmunkásként.

Végül 1962 nyarán felvettek a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Karára. 1967-ben jeles minősítésű oklevelet szereztem, és néhai Sályi István, a mechanikai tanszék akkori vezetője a diplomamunkám alapján meghívott tanársegédnek. Sok évvel később derült ki egy akkor ott jelenlévő kollégám elbeszéléséből, hogy a KISZ kari képviselője felszólalt a kinevezést jóváhagyó tanácsülésen, hogy nem lehet egyházi iskolában végzetkekre bízni a következő mérnökgeneráció oktatását. Sályi István tanszékvezető és Kozák Imre – akiknek nyíltan felhívtam a figyelmét erre a körülményre – kiállt mellettem, és végül a KISZ tiltakozása ellenére kineveztek tanársegédnek.

Még ebben az évben megnősültem. Az esküvőt az esztergomi öreg templomban tartottuk, a szertartást Aurél atya celebrálta.

1969-ben átkerültem tudományos munkatársként a mechanikai tanszékre a Magyar Tudományos Akadémia által támogatott kutató csoportba. Kezdetben rezgéstani kérdésekkel foglalkoztam. Matematikai modellt dolgoztam ki síkgörbe rudak rezgéseinek és stabilitásvesztést okozó terhelésének meghatározására. A numerikus megoldást és szimulációt a Magyar Tudományos Akadémia budapesti CDC 3300 típusú számítógépen végeztem. Ez a számítógép volt az első hazai számítógépes hálózat központja, mai szóhasználattal szervere. A gép és perifériái mintegy harmincöt négyzetméter alapterületű légkondicionált teremben működtek. Az elvégzett elvi és numerikus vizsgálatok alapján summa cum laude doktori fokozatot szereztem 1976-ban. Ekkor témát váltottam, és érdeklődésem a speciális belső szerkezetű ún. mikropoláris anyagok (testek) elméleti mechanikai vizsgálata felé fordult. 1985-ben az elvégzett vizsgálatok alapján megszereztem a műszaki tudomány kandidátusa tudományos fokozatot. Kineveztek tudományos főmunkatársként.

Bővültek nemzetközi kapcsolataim is. 1991. augusztus 1-jétől január 30-áig a University of Illinois, Urbana-Champaign elméleti és alkalmazott mechanikai tanszékén dolgoztam vendégkutatóként. Visszatérésem után átkerültem a kutató csoportból docensként egyetemi állásba. 1998-ban habilitáltam. A rákövetkező évben kineveztek egyetemi tanárnak

a mechanikai tanszékre. Akadémiai doktori értekezésem 2005-ben védtem meg. 2003 és 2007 között én voltam a mechanikai tanszék vezetője.

Elért eredményeimet mintegy hetvennégy közleményben (magyar és idegen nyelvű könyvrészletek, elektronikus szakkönyv, szócikkek, előadások) publikáltam.

Izgalmas és szép feladat, ugyanakkor kihívás is az, ha pályakezdőket indíthatok el a tudományos pályán. Két egyetemi doktori értekezést, két kandidátusi értekezést és két PhD értekezést konzultáltam eddig.

Az élet ritka ajándéka, hogy olyan munkát végezhetek, amit szeretek csinálni. Az egyetemi oktatás és az ott végzett kutatás ennek a munkának két egymáshoz szorosan kapcsolódó területe. Külön örömet jelent számomra, hogy ezt a munkát az 1735-ben alapított selmecebányai akadémia jogutódján, a Miskolci Egyetemen végezhetem. Kevesen tudják, hogy ez az intézmény volt a világon az első olyan felsőoktatási intézmény, ahol kohó-, bánya- és erdőmérnököket képeztek.

Amit elértem életemben, nem érhettem volna el feleségem odaadó támogatása nélkül. Két gyermekkel áldott meg az Isten. A lányom, Ágnes sikeres közgazdász Budapesten. A fiam, Ádám matematikus és közgazdász. Egyetemi tanulmányai után ösztöndíjasként a Harvardon szerzett doktori fokozatot, és ma Berkeley (San Francisco) közgazdaságtudományi tanszékén adjunktus. Ő is egyetemi pályára lépett.

Hálás vagyok a sorsnak, mivel a kezdeti nehézségek leküzdése után életpályám és családi életem is szerencsésen alakult.